27685

Poštarina plaćena.

Mali oglasnik
stoji do 20 riječi 6 Din., svakih daljnjih 5 riječi 2 Din. više. - Za ponude ili adresu u upravi posebno još 1 Dinar. Upitima valja priložiti marku od 1 Dinara za odgovor

Uzorni Vrtlar

Ilustrovani list za unapređenje vrtlarstva
::: te uzgoj manjih domaćih životinja :::
Izlazi jedanput mjesečno. Godišnje stoji za SHS. Din. 40·—. - Za inozemstvo Din. 50·—. - Adresa: ::: ZAGREB I., Poštanski pretinac broj 201 :::

Cijena 4 dinara.

Veliki oglasi:

cijela stranica	Din 600·—
1/2 stranice	„ 330·—
1/4 „	„ 175·—
1/8 „	„ 90·—
1/16 „	„ 50·—
1/32 str. (t. j. šir. 4 1/2, vis. 3 cm)	„ 25·—

Na I. str. omota 25% više.

Godina IV. **Zagreb, srpanj (juli) 1926.** **Broj 7.**

268

ANTUN

KOLAČEK

Preradovićeva ul. 18 (dvorište)

Prima sve vrsti narudžaba za bouquete, vijence dekoracije i t. d., uređivanje vrtova, nasada i perivoja, brzo, točno i uz najumjerenije cijene!

Najstarija cvjećarska radnja

Z. PRINZ

Duga ulica 12 ZAGREB Telefon 9-34
Utemeljeno godine 1892.
Prvorazredni

cvjetni salon

za izradbu najmodernijih bouqueta, arangementa, dekoracija stolova, bouqueta za vjenčanje, nadgrobnih vijenaca, te svih u cvjećarsku struku zasjecajućih izradba. — Umjerene cijene!

Ukusna izradba modernih **nadgrobnih**

vijenaca

bouqueta i raznih arangementa. Trgovina svježeg cvijeća sa talijanske riviere

T. Svoboda
Zagreb
Frankopanska ulica 2-b
Telefon 10—27

Domaći

kunići

Mladi, 2 mjeseca stari, od garantirano čistokrvnih, nagrađenih pasmina. Razašilje: Strok. klub za gojenje domaćih kunićev, Kamnica pri Mariboru. Za odgovor priložiti marku od 1 Dinar. 889

Sadržaj:

1. O grmu i žbunu (Nastavak) (Sa 3 slike). — 2. Začetak i stanje naše hortikulture prema starim ženskim narodnim pjesmama. — 3. Velecvjetna maćuhica. — 4. — Njega krastavaca (Sa slikom). — 5. O branju voća. — 6. Vinova loza u vrtu. — 7. Razno iz vrtlarstva. — 8. Radni kalendar za srpanj (juli). 9. Kopuniranje (Sa slikom). — 10. Predlog ob osnutku kozarske zadruge. — 11. Razno iz sitnog živinogojstva. — 12. Pitanja i odgovori. — 13. Saopćenja uprave lista.

4

emdenska originalna gusaka

(mužjaka), jednogodišnja, prodajem po 300, 350 i 400 Din. komad, vrlo preporučivo za parenje sa običnim guskama. Isto **Pekingske patke i pataka** jednogodišnje i tromjesečne prodaje: **„Peradarstvo“** Veliki Grđevac (Hrv.).

Rimski zumbuli

bijeli i plavi

Od 15. junija pa do konca septembra razašiljem lukovice (debele 4—4 1/2 cm u promjeru) uz cijenu od Din 2·— po komadu. Na 100 kom. 10%, a na 1000 kom. 20% popusta. Za narudžbe 200 kom. i više nosim i trošak pakovanja i poštarine. — Lukovice od 3 cm. promjera po komadu Din. 1·—, a uz popust kao gore. Kod 300 kom. i više franco troškovi. — Za lukovice jamčim, da su zdrave. Narudžbe i novac slati na:

Marko Marojica
Mlini—Župe (Dubrovnik) 888

SALON CVIJEĆA
SALON DES FLEURS — BLUMENSALON
ELLA KAISER-HERZMANSKY
Balkan Palace - ZAGREB - Marovska ul. 10

Preuzima sve u struku zasjecajuće radnje po najnovijem ukusu

On se charge de tous les travaux de ce genre en gôut le plus moderne

596

Übernimmt alle in dieses Fach einschlägigen Arbeiten in neuester Geschmacksrichtung

Gospodarske knjige!

Broz K.: **Pčelarstvo**	Din	8·50
Bastiat: **Blagoglasnost u nar. gospodar.** (432 str.)	„	23·—
Bek V.: **Kokoši** (sa sl.)	„	5·50
Česar P.: **Uputa u vinogradarstvo**	„	29·—
Častek: **Gojidba kunića** (sa sl.)	„	4·50
Drnić M.: **Ribogojstvo** (sa sl.)	„	8·50
Debeljak: Seljačke zadruge drugdje i kod nas	„	11·50
Degen i Kern: **Nadam i kolika**	„	5·50
Filipović dr.: **Mljekarstvo** (sa sl.)	„	31·—
Filipović dr.: **Sirarstvo** (sa sl.)	„	37·—
Grujić: **Racionalno gajenje svinja** (ćirilica). (sa sl.)	„	21·—
Jagić: **Živinski liječnik** (sa sl.)	„	37·—
Krištof dr.: **Vrbanac, metiljavost, ikričavost** (sa sl.)	„	5·50
Mandekić dr: **Čilska salitra** (sa sl.)	„	5·50
Mandekić dr.: **Gnojidba livada** (sa sl.)	„	12·50
Mandekić dr.: **Umjetna gnojiva** (sa sl.)	„	20·75
Mandekić dr.: **Uzgoj žitarica** (sa sl.)	„	26·—
Mandekić dr.: **O krumpiru**	„	20·50
Mandekić dr.: **Vapneni dušik, njegova upotreba i djelovanje**	„	11·—
Morović: **Peronospora i oidium**	„	3·50
Muačević dr.: **Šećerna repa** (ćirilica) (sa sl.)	„	12·50
Prohaska dr.: **Govedarstvo I.** (pasmine i uzgoj goveda (sa 51 sl.)	„	56·—
Prohaska dr.: **Govedarstvo II.** (krmiva, hranidba goveda) (sa 12 slika)	„	48·—
Popović: **O kukuruzu** (sa sl.)	„	15.50
Pozajić: **Tri gospodarske nevolje svinjogojaca**	„	5·25
Pirnat prof.: **Povrćarstvo** (sa sl.). — Za pretplatnike „Uzornog Vrtlara“ Din. 15·50, inače	„	20·50
Pirnat prof.: **Poljoprivreda** (Temelji naprednog gospodarenja)	„	15·50
Pirnat prof.: **Cvijeće u sobi** (Za pretplatnike Din. 25·—) inače	„	33·—
Radić prof.: **Vino od trsa do trošidbe**	„	51·—
Radić prof.: **Vinogradarstvo i pivničarstvo** (110 sl.)	„	26·—
Steinhausz: **Slinavka i šap. Svinjska kuga.**	„	3·50
Vouk dr.: **Mali gljivar**	„	10·50
Wittmann: **Pučko pčelarenje** (sa sl.)	„	15·50
Wittmann: **Pčelarenje** (sa sl.)	„	20·50
Zupanc: **Konzerviranje voća i povrća** (sa sl.)	„	16·50
„Uzorni Vrtlar“ god. 1923. (tvrdo vez. sa zlatotiskom)	„	38·—
„Uzorni Vrtlar“ god. 1924. (tvrdo vez. sa zlatotiskom)	„	44·—
„Uzorni Vrtlar“ god. 1925. (tvrdo vez. sa zlatotiskom)	„	54·—
Korice za uvez „Uzornog Vrtlara“ za godište 1923. i 1924. sa zlatotiskom, svako godište	„	12·50

Ovim cijenama je priračunata i poštarina. Novac molimo slati unaprijed. Pouzećem i preporučeno šaljemo također, nu kod toga valja računati i na posebne poštanske pristojbe.

Narudžbe za ove, kao i za druge razne gospodarske knjige šalju se na:

„Uzorni Vrtlar“, Zagreb I., pošt. pretinac 201-

Propagirajte svuda „Uzorni Vrtlar“!

Višekratnim oglašivanjem polučuje se

siguran uspjeh!

»TERMINAR«

praktična sprava za ustanovljenje dana leženja sviju vrsti domaćih životinja. Cijena po komadu 10 Din., a naručuje se kod autora:

Dr. PIUS PAVLINIĆA
Zagreb, Tvornička ul. 10

Cvijeće u sobi

na predprozornici i balkonu

od prof. Stj. Pirnata

*

Bogato ilustrovana knjiga koja sadrži sve potrebne upute za ljubitelje biljaka lončanica

*

Knjižarska cijena Din 32·— (tvrdo vezano sa zlatotiskom Din 45·—). - Naši pretplatnici dobivaju ovu knjigu za Din 25·—, (tvrdo vezanu za Din 38·—). Poštom uz unaprijed poslan novac za 2 Din više.

Oglašujte!

u „Uzornom Vrtlaru“!

NUĐAM

u najboljoj kvaliteti:

Begonia Rex, lijepe vrsti à 5—12 Din; **Primula obconica grfl.,** dvaput pikirane, snažne biljke, 100 kom. 75—100 Din.; **Cyclamen** iz Blennewles-sjemena, jake i zdrave biljke iz 10 cm. cvjet. lonaca, à 6—8 Din.; **Asparagus Sprengerl,** mlade, jake biljke iz 7 cm. cvjet. lonaca, à 2—3 Din.; **Freesia refracta alba,** krasna cvjetna gomoljača za prisilnu cvatnju kao zamjena za skuplje zumbule. Za zimu i poklade to je vrlo mirisavo, dobro plaćano cvijeće. Kultura vrlo laka. Preporuča se i kao biljka lončanica. 100 kom. čvrstih gomoljka, koje će sigurno cvasti, stoji samo 50 Din. Kod veće narudžbe 20% popusta. — Za sljedeći mjesec nudja se: **Viola, Cinerarla, Klinčići** — najjeftinije kod:

JOSEF KREJČI

trgovački vrtlar, Slov. Konjice

Uzorni Vrtlar

Ilustrov. list za unapređenje vrtlarstva -- te uzgoj manjih domaćih životinja --

Izlazi jedanput mjesečno.

Pretplata za godinu 1926.:

Za S. H. S. Din. 40·— (polug. Din. 20·—), za inoz. Din. 50·—. * Strukovni upiti i suradnja šalje se na: S. Pirnat, prof., Zagreb, Ciglana 24. * Novac i sve što se tiče oglasa, pretplate i prodaje šalje se na: „Uzorni Vrtlar", Zagreb I., Pošt. pret. 201.

God. IV. | Broj 7.

Zagreb, srpanj (juli) 1926.

O grmu i žbunu.

Biljke trajnice (perenne).

(Sa slikama)

Piše: Dr. Avelin Stahuljak, Klanjec, Hrv. Zagorje.

(Nastavak.)

B.) **Ljetni** (Glavna cvatnja u lipnju, srpnju ili kolovozu).

Po veličini (osim onih proljetnih, gore napomenutih, koji još cvatu i na početku ljeta):

Spiraea pumila (Bumalda) (Spiraea filipendula = suručica) sasvim niska; Spiraea pumila leucantha, cvate vrlo lijepim bijelim cvatom od lipnja—srpnja do rujna, voli sunce. Spiraea pumila erubescens, 0·25 m, cvate vrlo lijepim ružičastim cvijetom od srpnja do rujna, a voli sunčan položaj. — Spiraea Bumalda Antonie Waterer, do 0.5 m, cvate vrlo lijepim crvenim cvijetom cijelo ljeto (od srpnja do rujna), te je najljepša crvena, niska Spiraea. Voli sunce, a prikladna je osobito za grupe. Spiraea pum atrorosea, 0·5 0·7 m, cvate svjetlo ružičastim vrlo lijepim cvijetom od srpnja do rujna, a voli sunce. Ima još mnogo drugih lijepih vrsta Spiraea, viših, sa bijelim, ružičastim, crvenim cvijetom.

PHILADELPHUS LEMOINEI.
(Bouquet blanc)

Yucca filamentosa (i Y. gloriosa pendula sa nagnutim lišćem) ima vazdazeleno lijepo lišće, cvate u srpnju—kolovozu lijepim bijelim cvatom. Voli sunce i suhi, topli položaj, a lijepa je kao samosama biljka.

Fuchsia gracilis, 0·5—1 m visoka, cijelo ljeto (od srpnja do listopada) sa bujnim vrlo lijepim, crvenim cvijetom. Voli sunce (ali napreduje i u polusjeni) i suhi topli položaj. Prikladna je za grupe ili u cvijetnim lijehama. Ljeti treba obilno zalijevati. U jesen reže se do tla, a onda preko zime pokrije.

Philadelphus („Falscher Jasmin") Lemoinei, 0·5—2 m visok, sa vrlo lijepim bijelim cvijetom. Ph. flore pleno, cvate izvanredno bujno mirisnim cvijetom u svibnju—lipnju. Ima i visjelica. Nakon cvatnje obrezuje se. Voli sunce no uspijeva i u polusjeni. Goji se kao samosama biljka ili u grupama. Niži su: Philadelphus coronarius nanus, 0·5 m visok, sa vrlo lijepim, bijelim, slabo mirišljivim cvijetom.

Ph. microphyllus, 0·5—0·7 m, cvate u lipnju—srpnju vrlo bujno, mirisnim bijelim, vrlo lijepim cvijetom kao što i Philadelphus Falconeri, koji uzraste 1—3 m visoko, a cvate već u svibnju—lipnju (ili u lipnju—kolovozu). Ph. grandiflorus, do 3 m visok, bijelog, mirisnog, velikog cvijeta. Voli sunce, ali uspjeva i u polusjeni. — Ph. coronarius (obični), 1 do 4 m visok, cvate koncem svibnja—lipnja slabo mirisnim ali vrlo lijepim bijelim cvijetom. Voli sunce, ali uspjeva i u polusjeni; prikladan je za grupe i kao zastirka za ograde, zidove i dr. Inače ga njegujemo kao i Ph. Lemoinei.

Ceanothus gloire de Plantières i gloire de Versailles. Uzraste 0·8—1 m, cvate u srpnju, kolovozu (do rujna, pa i do zime) vrlo lijepim modrim cvijetom. Voli sunčan, sasma topli položaj, a

zimi treba zaštite. Zgodan je za grupe i cvjetne lijehe. Ima ih i sa bijelim i ružičastim cvijetom.

Rosa rugosa, 1—2 m visoka, cvate od svibnja—kolovoza velikim jednostavnim ali vrlo lijepim cvijetom bijele, ružičaste, crvene, grimizne ili pak ljubičasto crvene boje. Lišće je lijepo, tamno-zelene boje. Nakon cvatnje u jesen ukrasuje ga i lijep ovelik crven plod (rabi i za ukuhavanje). Zgodna je bilo kao samosama bilo za grupe. Voli tlo sa nešto pijeska; ljeti treba zalijevati — Vrsta: Konrad Ferdinand Meyer cvate vrlo lijepim, velikim srebrnasto ružičastim gurmatim i vrlo mirisnim cvijetom. Ova vrst remontuje t. j. iste godine ponovno cvate.

Halimodendron argenteum (H. Halodendron) uzraste do 2 m, cvate u lipnju-srpnju (do kolovoza) vrlo lijepim svijetlo-ljubičastim cvijetom. Ima lijepo srebrnasto sivo lišće. Voli sunce i topli položaj, a zadovoljuje se i slabijim, pjeskovitim tlom. Zgodna biljka za grupe.

Hydrangea paniculata grandiflora uzraste do 2 m (i više), cvate od srpnja do listopada vrlo lijepim bijelim pa kasnije ružičastim cvijetom. Voli sunčan i topao položaj. Ljeti treba zalijevati i gnojiti. Goji se kao samosama biljka ili u grupama. Zimi ili s proljeća prirezuje se do na 3—5 oka. — Lijepa je i niža Hydrangea hortensis Belzonii imperialis (hortenzija), visoka 1—1·5 m, sa vrlo lijepim bijelim, ljubičastim, modrim ili ružičastim cvijetom u srpnju-kolovozu. Lijepo joj je i lišće. Voli sunce ali uspijeva i u polusjeni na toplu položaju. Prikladna za grupe i cvjetne lijehe.

Spiraea ariifolia (Holodiscus discolor), 2—5 m (obično preko 2 m), cvate u lipnju—srpnju vrlo lijepim, bijelim cvijetom u visećim cvatovima. I lišće je lijepo. Uspijeva na suncu ili u polusjeni, a goji se kao samosama biljka ili u grupama, vrijedi kao jedan od najljepših grmova.

Tamarix hispida aestivalis (pentandra, ljetni), uzraste na 2—5 m, a u lipnju—kolovozu cvate krasnim ružičastim cvijetom. Ima vrlo lijepo, sivo-zeleno lišće. Voli sunčan, suh i topao položaj, a goji se kao samosama biljka ili u grupama. Zimi se prirezuje. — Tamarix tetrandra cvate s proljeća u travnju—lipnju.

Chionanthus virginica uzraste 2—10 m, cvate visećim vrlo lijepim bijelim cvijetovima u svibnju—lipnju. Lijepo je i lišće tamno-zelene boje. Voli topli, sunčan i zaštićen položaj, a uspijeva i na lošijim ponešto pjeskovitim tlima. Goji se obično kao samosama biljka.

Jasminum officinale, ljetni čemin ili jasmin, uzraste i do 3 m, a u srpnju—kolovozu cvate lijepim, bijelim, mirisnim cvijetom. Goji se i kao slabija penjalica uza zidove. Voli sunčan, topao i više suhi položaj, a uspijeva i u polusjeni.

Još su lijepi, ponajviše visoki, a nekoji i čitava drveta:

Sorbaria angustifolia (Aitchisoni), 1—2·5 m visoka, cvate u lipnju, srpnju ili kolovozu vrlo lijepim, velikim narančasto-crvenim cvijetom u lipnju—srpnju (kolovozu) Uspijeva na suncu ili u blagoj polusjeni, a goji se obično uza zidove, verande i slič. — Rhus Osbeckii (Rhus Cotymus = ruj, Rhus Typhinum = kiselo drvo) uzraste i do 10 m, cvate u srpnju—kolovozu vrlo lijepim, velikim bijelim cvatom. Vrlo lijepo je i lišće, koje svoju tamno-zelenu boju u jesen promijeni u krasno crvenu. Jesenski mu je ures vrlo lijepi plod žute do crvene boje. Voli topli i suhi položaj. — Catalpa speciosa bignonioides (i druge) uzrastu kao drvo 6—15 m, cvatu u lipnju—srpnju vrlo lijepim bijelo-žutim ili bijelo-crvenim cvatom. Imadu vrlo lijepo, veliko lišće. Vole sunce. — Liriodendron tulipifera, uzraste kao visoko drvo 10—30 m. Cvate u srpnju—kolovozu vrlo lijepim, velikim tulipanu sličnim, žutim i narančastim cvijetom. Lišće je također vrlo lijepo, liri slično, bijele, pa zelene, a u jesen zlatno-žute boje. Voli sunce, a goji se u parkovima kao samosama krasnica. (Nastavit će se.)

Začetak i stanje naše hortikulture prema starim ženskim narodnim pesmama.

(Piše: Simeum S. Grozdanić, gimn. profesor, Srem. Karlovci.)

Od davne davnine nastojao je čovjek, da se u svom domu okruži dijelom svijeta, iz kojega je nikao, — prirodom. Što se više prirodni osjećaj čovjekov za ljepotu razvijao, to je čovjek većma nastojao, da se okruži što ljepšim dijelom prirode, iz koje mu dolaze i sve prirodne blagodati. Tako nastade vrt, onaj lijepi dio prirode, kojim se čovjek okružuje ne samo iz koristi, nego i poradi užitka u ljepoti. Estetska snaga čovjekova duha stvorila je iz doma umjetnine, razvila je kulturu građevina (arhitekturu), a uporedo sa arhitekturom i hortikulturu, kulturu vrta.

Prof. Dr. V. Vouk.

Narodno pesništvo sa mnogo verovatnosti i u bezbroju slika, oblika i izraza, odnosno motiva, ističe narodnu psihu, koja je obraz domaće narodne kulture. Iz toga obraza izvlačimo tragove, koji govore i o prvim začecima narodne primitivne hortikulture. Mora se odmah primetiti, da je ta primitivnost u velikoj meri i danas sačuvana i ako su se za vreme, pa i pre naše narodne istorije razvijale mnogobrojne visoke hortikulture, a u svoje vreme propadale, ostavljajući na svom ognjištu vidne tragove, a na svojim susedima više ili manje vidan uticaj. To bi nas moglo navesti na pomisao, da smo se mi od starine do danas, bar pod tuđim uticajem, mogli mnogo više razviti u hortikulturi, ali ipak nismo.

Na koji način su pojedinci naše starine počeli, da se prihvataju hortikulturnih elemenata uopće?

Pojedinci u narodu imali su naročitih simpatija prema nekim biljkama. Oni su se naročito obraćali tim biljkama, gdje god bi ih susretali. Oni bi se nakitili najljepšim delovima takvih biljaka, na pr. svežim nabreklim pupoljcima, lišćem i cvetovima, i nosili bi ih sa sobom, te ih ponekad davali i drugima.

Katkad bi zavoljena biljka bila prenešena na izabrano mesto i tamo presađena i dalje negovana.

Vrlo su različiti bili ti motivi, koji su pojedince vezivali nečim za izvesne biljke. Često je bilo dovoljno obično posmatranje po svojoj okolini, pa da se zapazi i zavoli poneka biljka. To i danas po sebi možemo konstatovati. Nema čoveka, koji ne bi, u toku života, bilo iz kakvih razloga, zavolio ne jednu, nego nekoliko biljaka. Svaki nosi svoje miljenice, štono se kaže „u srcu".

Iz divlje prirode pojedinci su spontano odabirali elemente, koji su im vredili kao najbolji za osnivanje svoga svojevrsnog vrta. Tako se ušlo u doba pripitomljavanja, koje traje još i danas u vidu oplemenjivanja biljnih rasa, vrsta i rodova putem odabiranja, ukrštanja

i specijalnog uzgajanja, što sve nalazimo u zadacima praktične hortikulture.

Neke su opet od onih biljaka, za koje je nekad bio pobuđen ma kakav interes, u savremenoj hortikulturi gotovo sasvim zanemarene. Evo jednog primera. U savremenoj hortikulturi kopriva se smatra gotovo kao korovna biljka. U našoj starini kopriva je ipak imala izvesnu hortikulturnu vrednost, koja je zapravo više čisto ekonomska, nego prava hortikulturna. Kopriva je elemenat divljine, na koji jedva da je u našoj starini bio primenjen naročiti akt pripitomljavanja i ako se zna, da se od koprivinog stabla može izrađivati pređa, da se mlado lišće koprive i danas u nekim krajevima kuva za hranu, da se suhe koprivine semenke daju za hranu kokošima i da je u srednjevekovnoj privredi kopirva upotrebljavana i u lekarstvu. Ove koristi od koprive u hortikulturi bi se smatrale kao čisto materijalne, za razliku od estetskih koristi, koje daje hortikultura, a koje kopriva, kao elemenat divljine, jedva može da dade. Ipak ima jedna stara (ženska) pesma, po kojoj kopriva kao da prilazi hortikulturi. Pesmu navodim po sećanju, naslov njen nije mi poznat, a pesma je izišla u „Bosanskoj Vili", takođe neznam koje godine.

Stihovi glase:

Rasla trava kopriva,
Posred polja Petrova,
Sve je polje pokrila,
Samo nešto ne mogla,
Jabuka joj pomogla,
Pod jabukom pšenica,
Nju mi žela dva braca,
Među njima sestrica i t. d.

(Nastavit će se.)

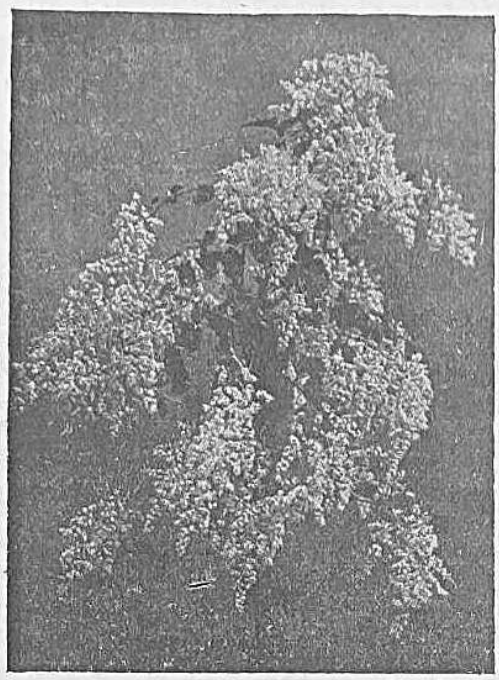

SPIRAEA ARIIFOLIA.

Velecvjetne maćuhice.

Poznato je, da maćuhice, nakon što su jedanput cvale, rijetko kada i u drugogodišnjoj cvatnji razvijaju jednako lijepe, velike cvijetove. Stoga običajemo maćuhice svake godine iznova uzgajati. Najjednostavniji je uzgoj iz sjemena, koje sijemo obično koncem mjeseca srpnja ili početkom kolovoza, pa nam onda biljčice lijepo uzrastu i ojačaju za bujnu proljetnu cvatnju. No uzgoj maćuhica iz sjemena ne zajamčuje nam, da ćemo dobiti cvijetove iste veličine i boje kao u biljaka od kojih sjeme potiče.

Da oba spomenuta svojstva cvijeta sačuvamo sigurno i stalno, treba da maćuhice umnožimo sađenicama. U tu svrhu priredimo si u lipnju kolovozu laku, pjeskovitu zemlju u malim cvjetnim lončićima, u koje posadimo sađenice (pelcere) maćuhica. Cvjetne lončiće prekrijemo običnim staklom, a sve to stavimo u sobi na ne suviše sunčan prozor. Kad se staklo s nutarnje strane jače orosi, treba staklo na neko vrijeme odignuti, da ne počnu sađenice uslijed vlage gnjiti. Po izgledu sađenica možemo vidjeti, kad su se počele okorijenjivati, a onda stakleni pokrov odižemo još češće, da ga onačno ik posve odstranimo.

Tko ima klijalište, najjednostavnije će učiniti, da sađenice maćuhica sadi izravno u hladno klijalište, koje treba ponešto zasjenjivati, doklegod se sađenice ne okorjene. Tada ih za vlažna, nesunčana dana presadi na otvorene gredice, gdje će s proljeća cvasti.

Njega krastavaca.

(Sa slikom.)

Njega krastavaca u početku vegetacije sastoji poglavito u tom, da tlo oko mladih biljaka dva do triput okopamo, čime se naročito ide za uništenjem korova. Kad se biljke razbujaju, pa vriježe pokriju tlo, okapanje će biti ne samo nemoguće, nego i suvišno, jer tlo se ispod vriježa ne će zakorovljivati, ako nije već otprije bilo zakorovljeno.

I zalijevanje mladih biljaka vrlo je važno. Krastavci u doba vegetacije trebaju mnogo vode. Ne bi bilo svrsishodno zalijevati tik uz stabljiku, jer korijenje se u krastavaca širi u zemlji od prilike onako, kao što i vriježe nad zemljom, pa će stoga većma koristiti zalijevanje naširoko oko pojedinih biljaka. Radi što duljeg uzdržanja vlage u tlu treba i okapati, a čim su mlade biljčice razvile pet do šest listova, treba ih ponešto i ogrnuti. Kod ogrtanja i okapanja krastavaca treba paziti, da motikom ne oštetimo korijenja, koje se plitko pod zemljom širi.

Sva ostala njega krastavaca obično sastoji u tom, da pojedinim biljkama razdijeljujemo vriježe tako, da se one međusobno ne prepliću, nego budu zrakasto na sve strane raširene. Pod vriježe dobro je podmetnuti kakvo sitnije granje, da vriježe i plodovi na njima ne budu ležali na samom vlažnom tlu.

Pojedine odviše bujno rastuće vriježe možemo pinsirati t. j. otkinuti (uštinuti) im vrške, da se dalje ne produljuju, nego da razviju postrane, plodne izboje. Ovi postrani izboji razviju se iz lisnih pazušaca pinsiranih vriježa. Kod vrlo bujno rastućih biljki možemo i ove postrane izboje pinsirati, no pri tome treba nad skrajnjim plodnim cvijetom ostaviti barem po jedan list. Ovo pinsiranje vriježa ne izvađa se svuda, a i to ne svagdje najednako, pa se negdje pinsira (otkida vršak) nad 4.—5., a negdje nad 6.—7. ili pak nad 3.—4. listom. Vrlo bujno rastuće biljke na izvrsnom snažnom tlu naplaćuju obilnim plodom neznatni trud oko pinsiranja vriježa.

Pretplatnici!

Šaljite zaostalu pretplatu!

O branju voća.

Sve ljetno i jesensko voće najtečnije je, ako ga oberemo neposredno ili tek koji dan prije trošnje. Ono se i neda dulje vremena svježe sačuvati, pa s toga obiremo upravo onoliko voća, koliko je za trošnju dozrelo. Drugčije je kod zimskog voća, jer tuj razlikujemo zapravo dva stepena zrelosti. Prvi stepen, kad ga treba sa voćke obrati i spremiti u zimsko spremište, gdje će tek dozrijeti potpuno za trošnju. Obično se griješi u tome, što se ovo zimsko voće obire prerano, dok još nije dostiglo spomenuti prvi stepen zrelosti. Takvo se voće nabrzo s površine namreška, pa nikad ne bude posvema tečno. Treba zimsko voće ostaviti na drvu što moguće dulje, doklegod voćka ne počne u većoj mjeri gubiti svoje zdravo, zeleno lišće.

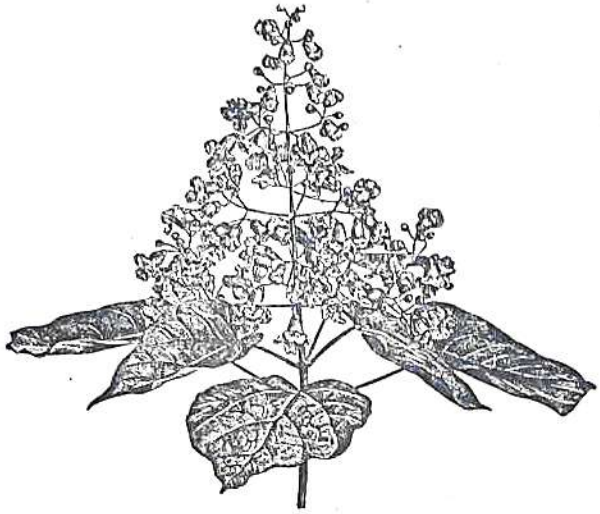

KATALPA.
(Catalpa bignonioides)

Kod obiranja voća služimo se raznim spravama za obiranje, no najbolje i najsigurnije obire se rukom sve ono, što se samo može rukom dosegnuti. Plodove sa dugom peteljkom (kruške, trešnje, grožđe) ne treba uopće doticati rukom, nego im samo peteljku rukom prihvatiti. Kod voća sa kratkom peteljkom (jabuka, kajsija, bresaka) ne prihvaćamo plodove samim prstima, jer i uz najveću pomnju morali bi ih prstima dosta čvrsto prihvatiti, a onda bi na tim mjestima ostale neke ozlijede, uslijed kojih bi se voće lako i brzo kvarilo. Cio dlan, sklopljen prema veličini pojedinog ploda, obuhvatit će plod bez ikakvog pritiska, dok prstima iste ruke odriješimo i peteljku od grančice.

Obirati voće jednostavnim tresenjem čitavog stabla ili pojedine grane može se samo onda, ako takvo voće kanimo upotrebiti za voćno vino, marmeladu, pekmez, ili za slične svrhe. No žestoko tresenje ne preporuča se uopće, jer se njime oštećuje voćka. S istog razloga ne smije se voće obirati ni tako, da se kolcima (trkljama, štapovima) mlate pojedine grančice, dok se sve voće s njih ne omlati. Mnoge ozlijede, koje takvim obiranjem nastaju na voćki, često su uzrokom dogodišnje slabe plodnosti, a nerijetko i preranog propadanja voćke.

Da pojedine plodove uzmognemo rukom doseći, treba da se poslužimo ljestvama dvodjelnim ili jednostavnim. Za viša stabla prikladnije su jednostavne ljestve, koje treba nastaviti tako, da stoje ne odviše koso, a ipak posve sigurno. Kod obiranja pomoću ljestve nosimo sa sobom zgodnu košaricu, koja je s nutarnje strane mekano obložena (finim drvenim strugotinama ili čim sličnim). Pojedini plod oprezno mećemo u košaricu, inače ne bi koristio sav dotadašnji oprez kod samog obiranja.

Svaki obrani plod treba da ima neoštećenu peteljku Kod dovoljno sazrelog ploda peteljka se dade posve lako od grančice odijeliti, ako ju tek ponešto savinemo, jer se između peteljke i grančice stvorio sloj plutastog staničja.

Kada je pojedino voće dozrelo za obiranje, to se dade sigurno ustanoviti samo stečenim iskustvom. U glavnom, vrijeme je dozrelosti blizu, kad sa stabla opadaju prvi pušljivi, prisilno dozreli, plodovi. Tada će se ubrzo naći i po koji zdravi zreli plod.

Sve plodove sa pojedinog stabla ne oberemo najednom, nego najprije najjedrije i najzrelije, pa za dan dva druge. Tako će i oni sitniji nešto bolje dorasti, a i za samu voćku bolje je, ako ju ne riješimo odjednom svega njenog ploda.

Trešnje, šljive, grožđe, pa i kajsije i breskve beremo neposredno prije trošnje, dok je ljetne jabuke i kruške najbolje obrati nekoliko dana prije, pa ih do trošnje držati u kakvome tamnom podrumu.

Vinova loza u vrtu.

Vinova loza je jedna od najplodonosnijih kulturnih biljaka. U povoljnim prilikama i uz valjanu njegu donosi ona svake godine obilan plod, jer grozdovi rastu na istogodišnjim izbojima. Ima daka o dosta posla oko vinove loze, no taj posao se lijepo i naplaćuje. Dok se u vinogradima vinova loza goji radi mošta odnosno vina, u vrtovima ju gojimo poglavito radi samog grožđa, koje spada među naše najtečnije voće.

Mi ćemo na području gajenja vinove loze upozoriti na sve ono, što o njoj treba da znade, tko želi da mu u vrtu donosi obilno i tečna grožđa. Pri tome ćemo ponajprije reći nešto o njezi vinove loze ljeti i jeseni, o bolestima i štetočinjama njenim, a u daljnjim člancima opisat ćemo potanko postupak oko sadnje, kalamljenja, kao i obrezivanja vinove loze.

Ljetna njega vinove loze sastoji se u tom, da se tlo oko loze par puta prekopa, čime se uništava korov, a tlo prozračuje, kako bi se hraniva u tlu što bolje rastvarala, da ih trs korijenjem može upijati I zalijevanje će koristiti uvijek, kadgod se tlo suviše osuši za prevelike ljetne žege. Zalijevanje gnojivim otopinama trsu će također mnogo vrijediti. Za zalijevanje možemo upotrebiti iste onakove gnojive otopine, kojima zalijevamo i voćke.

Od umjetnih gnojiva koristit će vinovoj lozi sada naročito fosforna i kalijska. Kao fosforno gnojivo uzimamo brzo djelujući superfosfat, kojeg sipamo u svemu do 1 kg na kvadratni metar; kao kalijsko može izvrsno poslužiti običan drveni pepeo, kojeg sipamo u svemu do 2 kg na kvadratni metar. Ova gnojiva možemo sipati u kraćim razmacima od par dana, a onda ih uvijek plitko u tlo ukopati. Njihovo djelovanje bit će potpuno samo onda, ako tlo ne oskudijeva na vapnu. Ne ima li dakle u tlu dosta vapna, treba prije ili poslije

ovog gnojenja dodati tlu i nešto vapna. Gnojiti možemo i dobrim kompostom (gnojem mješancem), koji možemo oko čokota da naspemo, pa kod okapanja sa tlom promiješamo. Od ostalih poslova oko vinove loze spominjemo još privezivanje pojedinih izboja, u koliko ih nismo pinsirali. Pinsiranje se pak vrši najednako i s jednakom svrhom, kao što smo (u 5. broju ove godine) kazali i o pinsiranju kod voćaka. Prvo pinsiranje svršili smo još kojih osam dana prije cvatnje. Nakon cvatnje pinsiramo prema potrebi i po nekolikoput, no ostavljamo nepinsirane one mladice, od kojih želimo do godine imati reznike odnosno lucnje (t. j. kraće i dulje mladice). Njih ćemo pinsirati tek kad se valjano razviju i ponešto već odrvene, a to će biti koncem srpnja ili u kolovozu.

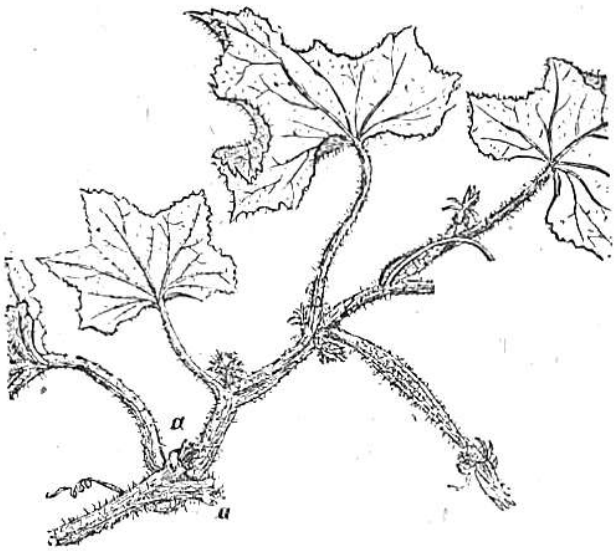

KRASTAVCI.
Vrieža je kod *a)* bila pinsirana, pa je tuj razvila novu, plodnu vriežu.

Najvažniji posao oko vinove loze tijekom ljeta jest borba proti bolestima i štetočinjama vinove loze. Od bolesti u našim su krajevima nažalost dobro poznate: peronospora (Peronospora viticola) i trsna plijesan (Oidium Tuckeri).

Peronospora je bolest, koju uzrokuje gljivica, što se javlja naročito na lišću, pa list dobiva neke tamnožute pjege, koje se šire, a list počne sve više žutjeti, kovrčati se, dok se konačno sasma osuši i otpane.

Vinova loza bez lišća ne može da živi, a ako joj uslijed peronospore mnogo lišća požuti, ne može da valjano probavlja hranu, što ju korijenjem upija iz tla, pa onda i grozdovi ostanu kržljavi sa sitnim nesočnim bobicama. Kako širenju peronospore prija osobito vlažno i toplo vrijeme, bit će je ove godine kod nas dosta, pa ju treba ozbiljno suzbijati. Najbolje i najuspješnije sredstvo za suzbijanje peronospore jest štrcanje (škropljenje) t. zv. bordoškom juhom t. j. otopinom modre galice i vapna u vodi. Za sadanje škropljenje uzima se $1^1/_2$—2 kg modre galice i 3—4 kg gašenog vapna na 100 litara vode. Pripremi se tako, da se galica rastopi u 50 litara, a vapno u 50 litara vode. Onda se oboje promiješa tako, da se procijedi kroz dosta gustu krpu, na kojoj zaostanu kojekakvi nerastopivi ostaci. Nemamo li posebnu štrcaljku (prskalicu), možemo škropiti i kakvom metlicom. Štrcati ili škropiti treba uvijek za suha vremena Padne li kiša odmah nakon štrcanja, opere sa lišća galicu, a onda treba štrcanje ponoviti.

Proti trsnoj plijesni borimo se time, da već u rano proljeće, čim su mladice dosegle duljinu od desetak centimetara, pospemo sve zaražene česti loze sa finim praškastim sumporom. Zaraženi dijelovi trsa poznaju se po tom, što su kano posuti nekim sivkastim praškom. I plijesan je gljivica, a sumpor ju ubija time, što se na zraku od sumpora stvara sumporni dvokis, koji ju uništava. I sumporenje će koristiti samo onda, ako se sumpori za suha, lijepa i topla dana. Za sumporenje imade i posebnih sprava (prašilnica). — Ne suzbijemo li za vremena plijesan, tad ne ćemo dočekati niti zrela grožđa. Plijesan se proširi po kožicama boba. Kožice uslijed toga zaostanu u rastenju, pa se bobe raspuknu, a sok iz njih iscuri. I plijesni prija vlažno i toplo vrijeme, pa je kod nas ove godine ima dosta i trebalo ju je svom ozbiljnošću suzbijati.

(Nastavit će se.)

Razno iz vrtlarstva.

Krastavce sačuvati svježe kroz nekoliko tjedana možemo na slijedeći način: Lijepe, posve zdrave krastavce odrežemo od vriježe sa par centimetara peteljke. Krastavce u čistoj vodi valjano operemo, čistom krpom obrišemo, a onda namažemo sa bjelanjkom od jajeta. Kad se bjelanjak osuši, čini on koricu, koja potpuno obavija krastavac i sačuva ga od kvarenja.

Za okuliranje jorgovana najpovoljnije doba je u srpnju—kolovozu. Okulira se posve nisko kod korijena, kojih 5—6 cm od tla. Ovezati ne treba prečvrsto. Sve izboje iz podloge treba odrezivati, a na kraju vegetacije u jesen prireže se podloga 10—15 cm nad okuliranim mjestom. U proljeću opet treba sve divlje izboje odrezivati, da se izboj iz plemenitog pupa što snažnije razvije.

Korov (drač) ljetí i jeseni razvija sjeme, kojim se sam umnaža. Treba ga dakle neprekidno tijekom cijelog ljeta i jeseni uništavati, iskorijenjivati i to uvijek prije nego razvije sjeme.

Presadjivati razne ukrasne četinjače (Coniferae) možemo koncem ovog mjeseca. Presađivati treba sa što većim grumenom zemlje oko korijenja, a ako je vrijeme sušno, treba po višeput dnevno štrcati i obilno zalijevati, te presađenu biljku zaklanjati pred žešćom sunčanom žegom.

Proti lisnim ušencima na ružama i na patuljastim voćkama preporučaju uvarak od pelina (Artemisia absinthium, Wermouth), koji se pripremi ovako: Od prilike dvije pune šake pelina popare se sa 1 lit. kipuće vode. Kad se uvarak ohladi na kojih 15—18 C°, nalije se u kakvu oširoku posudu, u kojoj se ušencima zaražene grane namažu, ili se tim uvarkom škrope.

Kompost ili gnoj mješanac jest za vrtne kulture od neprocijenive vrijednosti, pa treba da si ga svaki vrtlar sam priprema sakupljajući raznovrsne otpatke iz vrta, dvorišta i kuhinje, koji uopće mogu strunuti, a koji se inače ne dadu korisnije upotrebiti. Napose dolazi na kompostište: pepeo i čađa, otpaci kuhinjski, perje i dlake, razno smeće, kosti i rogovina, piljevina, blato sa ceste, otpaci kod klanja živadi i sitne živine, krv, zidoderine, razni drač i trava sa vrtnih puteva, listinac, kojekakove prnje i otpaci vune, pokvarene razne plodine i sijeno, sitnije uginule životinje, muhovina i t. d.

Radni kalendar za srpanj (juli).

Najveća ljetna žega u našim krajevima dolazi obično sa mjesecom srpnjom. U vrtovima, gdje je tlo teško, vlažno i zbito, pa u gorskim krajevima, gdje s proljeća počinje vegetacija nešto kasnije, srpanjska će toplota prijati rastenju, razvoju i zriobi, ako uzato ne manjka potrebna vlaga. Vegetacija će tuj doseći svoj vrhunac. Naprotiv u onakovim vrtovima, gdje je proljetna vegetacija ranije započela, razvilo se razno vrtno bilje još prije žarkih srpanjskih dana, a za najveće srpanjske žege u takvim ćemo vrtovima opažati očiti zastoj vegetacije, koja će ponovno življe započeti tek onda, kad minu dani najveće sunčane žege. U sušnim krajevima treba obilno zalijevati.

U voćnjaku treba grane odviše rodnih voćaka poduprijeti, da se ne slome pod težinom plodova. Kod patuljastih voćaka bit će potrebno prenatrpane plodove i prorijediti. Izdanke iz korijena kao i mlazove sa debla i grana odstranjivati. Voćne špalire i kordonce češće ogledati, pa mlade izboje privezivati.

Tlo ispod voćaka prekopati, a u sušno doba prema potrebi i zalijevati, kadšto i razrijeđenom gnojnicom, naročito mlade voćke. Ne ima li kiše, preporuča se i štrcanje vodom po krošnjama, jer to voćkama vrlo prija, pa se plodovi znatno ljepše razvijaju. Otpalo, nesazrelo voće sa tla pobirati, te ga možda upotrebiti za pravljenje voćnih pasta, pekmeza i slič., ili pak za prihranu svinjama. Ovakovo voće treba na svaki način sa tla odstraniti, jer u otpalom a nesazrelom voću obično je ili kakvi štetočinja ili pak kakova bolest, koja će prijeći i na drugo, zdravo voće, ako ovo oboljelo i pušljivo za vremena ne odstranimo.

Voćno grmlje (ribiz, čgrozd) umnažamo sadenicama ili pak povaljenicama. Jagode umnažamo već u srpnju ili kasnije u kolovozu—rujnu ukorijenjenim vrježama, koje rasadujemo na razmak od dvadesetak centimetara na valjano prorahljeno vrtno tlo. Tijekom ljeta marljivo ih zalijevamo i okapamo, a vrježe što iz ovih biljaka izbiju, otkidamo. U rujnu presadit ćemo ovako uzgojene biljke na njihovo stalno mjesto.

U povrtnjaku treba tijekom cijelog mjeseca, kadgod je sušno, marljivo zalijevati, a okapati kadgod se tlo s površine okori. Time omogućujemo uzduhu prodiranje u tlo, a ujedno uništavamo i korov, koji i inače treba plijeviti, gdjegod se pojavi. Mlade usjeve raznog povrća prorijediti odnosno pikirati. Sije se grašak i to samo brzo rastuće sorte, isto tako grah čučavac, mrkva, koraba, salata, endivija, rotkva, povrtnica i jesenska repa, a kasnije i prvi špinat za zimu. U srpnju možemo još presadivati kelj pupčar, glavati kelj, celer, pa korabu, poriluk, kelj, salatu i štrpku (endiviju). Kad se cvijetovi cvjetače već prilično razviju, tad ćemo, kojih 8 dana prije trošnje, par listova cvjetače prelomiti i pokriti njima cvijet, da ne požuti i odviše ne otvrdne.

Mnogo raznovrsnog povrća troši se sada za jelo, tako: grah, kelj, salata, njuzilendski špinat, krastavci i rajčice. Ponajljepše, najzdravije i najkrepkije biljke treba obilježiti čime, jer takve biljke ostavljamo kao sjemenjače. Sjeme ćemo na tim biljkama ostaviti do potpune zrelosti, a onda ga pomno obrati, osušiti i spremiti. Gredice, sa kojih smo pobrali prirod (na pr. rani krumpir), treba prekopati, zrelim gnojem ili kompostom pognojiti, pa na njih presaditi koje od prije spomenutog povrća.

U cvjetnjaku sve je u najljepšem cvatu, pa treba cvjetnjak držati u redu. U tu svrhu treba marljivo plijeviti, zalijevati i štrcati, te okapati. Cvjetne stapke ocvalih cvijetova odrezivati, čime biljku silimo na ponovnu cvatnju. Zalijevanje razrijeđenom gnojnicom ili raznim gnojivim otopinama koristit će mnogome ukrasnom bilju i cvijeću. Ruže okuliramo. Karanfil umnažamo povaljenicama, a pelargonije i mnogo drugo cvijeće i ukrasno bilje sađenicama.

Početkom srpnja sijemo cinerarije, papučice (Calceolaria) i primule (Primula chinensis i obconica) i slično cvijeće za kasnu zimsku i ranu proljetnu cvatnju. Sijemo u cvjetne lonce i držimo ponešto zasjenjeno dok ne izniknu. Na otvorenoj gredici ili u hladnom klijalištu sijemo maćuhice, potočnice (Myosotis), gurmate tratinčice, rezede, pa Campanula, Silene i dr. Prijašnje usjeve prema potrebi pikiramo i presađujemo. Krizantemama otkidamo vrške (pinsiramo ih) želimo li, da se što bolje razgranaju. Na cvjetnim gredicama i rondelima izmjenjujemo i nadosađujemo pojedine loše biljke.

Biljke lončanice treba obilno zalijevati i štrcati. Mnogim će biljkama prijati zalijevanje gnojivim otopinama.

Travnjak zahtijeva posebnu pomnu njegu. Sav trajni korov treba korijenjem iz zemlje iskopati i uništiti. Rupe, koje time nastaju na travnjaku, treba kompostom ispuniti, eventutualno travnim sjemenom zasijati, zemlju valjano pritisnuti, te za sušna vremena čestito zalijevati. Travnjaku će mnogo vrijediti, ako kadšto zalijemo razrijeđenom gnojnicom, odnosno pospemo travnjak jednolično čilskom salitrom (na četvorni metar oko 10 grama). Da čilsku salitru uzmognemo jednoličnije posuti, pomiješamo ju sa suhim sitnim pijeskom ili tresetom. Preporuča se travnjak od vremena do vremena posuti jednolično sitnim, dobrim kompostom.

Žive ograde (živice) treba obrezati i urediti. Za taj posao služe nam obične vrtlarske škare ili još bolje posebne, velike škare za obrezivanje živice.

U peradnjaku neka je najveći red i čistoća. Treba češće desinficirati, da se onemogući razvitak raznih zaraza. Danju neka je perad što više na svježem zraku. Imamo li susjeda, koji ne mari za čistoću svog peradnjaka, spriječit ćemo zgodnom ogradom, da nam perad nikako ne dolazi u doticaj sa susjedovom peradi. Vodu za piće treba peradi nekoliko puta tijekom dana promijeniti. Da se spriječi proljev kod peradi, običaje se u pitku vodu metnuti komad zarđala željeza. — Za vrijeme mitarenja (mijenjanja perja) sva je perad osjetljivija na vremenske promjene. Neposredno prije mitarenja treba guskama čupati perje, koje onda lako i bez boli ispada.

I ostale sitnije domaće životinje treba držati u najvećoj čistoći, pa ih prema potrebi i prati i kupati, stići i česati. Svježa voda te zdrava i krepka hrana kao i boravak na otvorenom zraku prija svim sitnijim domaćim životinjama, pa ostaju zdrave i lijepo napreduju. Za zimsku prehranu treba pomalo sušiti i spremati raznovrsnu krmu.

U pčelinjaku ne smije razborit pčelar haračiti, nego promišljeno postupati kod uzimanja meda. Pčele ne sabiru med zbog nas, nego zbog sebe, da se opskrbe zalihom hrane za ono doba, kad na polju ne će biti cvijeća i slatkog meda. Uman pčelar, uzimajuć iz košnice okvirac pun meda, umetnut će odmah drugi okvirac sa praznim saćem. Treba naime znati, da i vosak za saće pravi pčela od meda, pa proizvodnja saća ide uvijek na štetu proizvodnje meda. — Pčelarova vrcaljka (sprava za istresanje meda iz saća) dolazi sada u sve češću uporabu. Vrcanje meda ne smije se vršiti na otvorenom prostoru, jer se ubrzo oko vrcaljke prikupe mnoge pčele, te ne samo što smetaju kod tog posla, nego se priuče i kradi meda. — Kod mladih pčelaca, koji su tek nedavno nastali rojenjem, može za trajnije kiše nastati i pomanjkanje hrane, pa u tom slučaju mora pčelar pomoći umjetnom prihranom. — Za obilnije paše moći će se u pojedinim snažnim pčelcima plodište suziti (Hanemanovom rešetkom), čime se proširi medište, kako bi se što bolje iskoristila glavna pčelinja paša. Promatranjem pojedinih košnica treba se češće uvjeriti, da li nam se svi pčelci normalno razvijaju, napose da li svi pčelci imadu valjane matice.

Kopuniranje.

(Piše: Dr. Pius Pavlinić, Zagreb).

(Sa slikom.)

U prošlom broju opisali smo običan, stari način kopuniranja. Tome načinu imade nekoliko opravdanih prigovora, naročito što se tiče samog izvođenja operacije. Nezgodno je primjerice, što kod tog kopuniranja treba da opipom prsta pronađemo i s mjesta pomaknemo jaja, bez da ih i vidimo. U posve mladih pjetlića jaja su još premalena, pa ih je nemoguće opipom prsta sa sigurnošću pronaći, a još teže bez povrede maknuti i izvući. S toga ćemo tim starim načinom moći kopunirati jedino nešto odraslije pjetliće. Čuli smo, da je utjecaj kastracije na ukus mesa to povoljniji, što ranije je kastracija (kopunizacija) izvršena. A eto, po starom načinu ne da se dosta rana kastracija sa sigurnošću preduzeti. Tima nedostacima bilo bi doskočeno

novim načinom kopuniranja, koji ćemo ovdje opisati.

I za ovakovo kopuniranje treba pjetla kroz 24 do 36 sati izgladniti, da mu se crijeva isprazne. Pjetla tada bokom polegnemo na stol, na kakav sanduk ili kakvo uspravljeno bure. Noge mu i krila u korenu svežemo dvjema podužim vrpcama, o koje ovjesimo kakve poteže utege, koji pjetlu onemoguće svako gibanje. Na to rukom potražimo zadnji par rebara, pa nategnuvši mu kožu spram stražnjeg dijela trupa, presiječemo ju nožem na tom međurebrenom prostoru i to u dužini od 2 - 3 cm, nakon što smo na tome mjestu perje malko odstranili. (Vidi sliku!) Na hrptenici, upravo pod predzadnjim rebrom leže jaja, koja po boji i obliku već poznajemo. Taj otvor trebalo bi da posebnim kliještama držimo rastvoren, a jaje da posebnim pincetom zahvatimo, zakrenemo oko osi i izvučemo bez ikakva krvarenja i opasnosti povrede krvožile. Na isti način odstranili bi i drugo jaje, prekrenuvši pjetla na drugi bok. - Po odstranjenju svakog jajeta, sklopimo i izvučemo kliješta, što rastvaraju otvor, našto se rasjeklina uslijed elasticiteta međurebrenih mišića stisne, a koža vraća u svoj stari položaj, te prekrije donji presjek, zbog čega nije tuj potrebno ni šivanje, a nema niti opasnosti kakve infekcije. Za 3 - 4 dana zacijeli rana, a sama operacija navodno je tako laka i neosjetljiva, da pjevca za vrijeme operacije više zanima na dohvat pružen kukuruz, nego li sve ostalo, što se na njem zbiva.

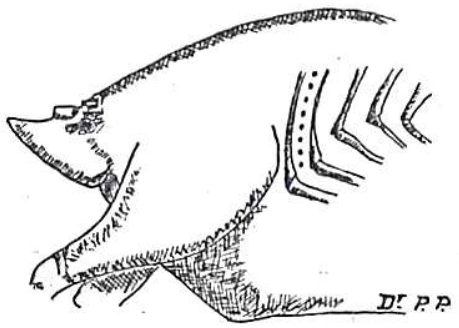

KOPUNIRANJE.
(Točkama označeno mjesto, gdje treba zarezati).

Nema sumnje, da je ovaj način kopuniranja bolji i prikladniji, tek iziskuje i izvjestan trošak oko nabave potrebnih instrumenata (kliješta, pinceta i dr.).

Predlog ob osnutku kozarske zadruge.

U broju IX. prošlog godišta donijeli smo ilustrovan članak o saanskoj pasmini koza. Istaknuli smo odlična svojstva te pasmine, naročito njezinu znatnu muznost, te prilagodljivost svim prilikama. Naskoro se javilo više interesenata, naših pretplatnika, od kojih bi si nekoji tu pasminu rado bili nabavili. Putem jednog zadružnog saveza mi smo našli dobavljača za već aklimatizirane koze saanske pasmine. Cijena im je bila prilično visoka, pa to će biti jedan od razloga, da je čitava akcija oko nabave saanskih koza sama od sebe zamrla.

U to vrijeme bio je pokrenuo jednaku akciju oko dobave saanskih koza izravno iz Švajcarske odnosno iz Njemačke g. Franjo Doršić, koji se uzgojem te pasmine bavi već nekoliko godina. Upoznavši njezina odlična svojstva, on je veoma zagrijan za ideju o što brojnijem raširenju te pasmine u našim krajevima. Njegova akcija oko dobave saanskih koza nije također mogla uspjeti, pa on sada snuje, kako bi se ipak našao zgodan način, da se konačno dobre ideje provedu. G. Doršić donio nam je članak, iz kojeg donosimo ovo:

Iskustvom prošle akcije, koja je uslijed kratkoće vremena bila dosta slaba, a nadošle su i neočekivane tehničke zapreke, morali smo cijelu akciju odgoditi na bolja vremena. Pošto se proljetos broj interesenata znatno povećao i dopremne prilike poboljšale, držim da je nadošao čas, kad bi se započeto djelo moglo i dovršiti.

Pojedinac je nemoćan, da ostvari ovakovu jednu akciju, pa će biti više uspjeha, kad više ljudi zajednički porade na korist i dobrobit svoje okoline. Hoću ovom prilikom da istaknem, od kakove bi koristi bilo, da se svi uzgajači i prijatelji kozarstva ujedine i osnuju zadrugu.

Čitajući stručne listove i knjige švajcarske i njemačke, nailazim na hvale vrijedne članke i podatke o napredovanju tamošnjeg kozarstva, a sve to na bazi zadrugarskoj. Tamo je skoro u svakom mjestu po jedna takova zadruga, koja svojim članovima pruža sve, što je za napredak kozarstva potrebno. Zadruga članovima nabavlja čistokrvne, zdrave rasplodne koze muzare kao i čistokrvnog rasplodnog jarca, bez kojeg nema ni govora o uspješnom uzgoju. Zadruga nadzire i uzgoj mlađadi, izdaje potrebne stručne knjige i časopise i t. d.

Zadrugari se natječu, da uzgoje što bolje i ljepše primjerke obojeg spola, a zadruga ih tuj redovito nagrađuje, dok posebno upriličuje i nagradna natjecanja muznosti koza.

Uz ovakav rad razumljivo je, da se kozarstvo moglo tamo razviti do zamjerne visine, o čemu nam jasnu sliku daju visoke brojke, koje statistički prikazuju izvoz glasovitog kozjeg sira.

Ne sumnjam, da bi se i kod nas moglo na području kozarstva mnogo postići tim više, što u nekojim našim krajevima imade mnogo iskusnih i razboritih uzgajača koza, a svi bi oni rado gajili saansku kozu, kad bi ju samo upoznali.

Da se što prije uzmogne na osnivanju te zadruge započeti, molim sve interesente, da mi se jave i saopće svoje mišljenje o mom predlogu, te gdje, kada i kako bi se moglo interesente sakupiti.

Franjo Doršić
Zagreb, Wilsonov trg 10

Razno iz sitnog živinogojstva.

Trajanje bređosti kod domaćih životinja. Kod kunice 28—30 dana, kod mačke oko 8 tjedana (ili 56 do 60 dana), kod kuje skoro 9 tjedana (58—63 dana), kod krmače nešto preko 17 tjedana ili oko 120 dana (109—130 dana), kod ovce i koze oko 22 tjedna ili prosječno 152 dana (146 do 158 dana), kod krave oko 40 tjedana ili 280 dana (240—320 dana), kod kobile 48½ tjedana ili 340 dana (331—350 dana), a kod magarice još nešto dulje (prosječno oko 360 dana).

Vrijeme leženja kod peradi: kod kokoši 21 dan (19—24 dana), kod pure 26—29 dana, kod guske 28—33 dana, kod patke 28—31 dan, a kod golubova 18—19 dana.

Pitanja i odgovori.

G. Dragutin H., Virovitica. — Okulirati može se i u stariju, već okuliranu ružu, a da pri tom originalnost njenog cvata ne štetuje. Dakako da pri tom treba postupati kao što i kod okuliranja na divlji šipak.

G. Ivo Rašković, Baošić. Boka Kotorska. — Glede nabave jaja za nasad od perlinki (biserki) izvolite se obratiti na našeg oglašivača „Peradarstvo", Vel. Grđevac.

G. Nikola Jurković, Benkovac. — Preporučamo Vam, da si prije svega nabavite koju valjanu pčelarsku knjigu, na pr. Wittmannovo „Pčelarenje". Tamo ćete naći i potanki opis i naputak, kako ćete moći sami izgraditi prikladnu košnicu.

G. Mirko Fulir, Nova Topola. - Ključićima mogu se umnažati ogrozd, ribiz, dunja, smokva, vinova loza i lješnik, i to bilo kao podloge za kalamljenje, bilo izravno kao voćke za sadnju. Ključići režu se s proljeća ili ljeti ili pak u jesen. Ovi jesenski ključići najlaglje se i najsigurnije u proljeće okorijenjuju, ako ih preko zime valjano pohranimo (najbolje, ukopane u pijesku) u kakvoj dovoljno hladnoj prostoriji. — O proljetnoj sadnji ključića uputit ćemo naše čitatelje podrobnije u posebnom članku. — Jabuke, kruške, šljive, orahe, kao ni kajsije i breskve, ne običajemo umnažati ključićima (premda bi se i to moglo), pa niti za uzgoj podloga za kalamljenje, jer ove ćemo ljepše i sa bolje razvitim korijenjem moći uzgojiti iz sjemena.

G. upr. J. Vukelić, Topusko. — Poslane nam oboljele listove platana iz kupališnog parka pregledao je struč. savj. našeg lista za bolesti bilja, g. Dr. Vladimir Škorić, čiji Vam nalaz ovdje saopćujemo:

Uzročnik bolesti od koje trpe Vaše platane poznat je pod imenom Gnomonia platani, te uzrokuje djelomično odumiranje čitavih izbojaka u proljeću, a tokom ljeta odumiranje tkiva uz nerve (žilice na lišću) i opadanje lišća, kao na priposlanim uzorcima. — Za stare platane nije bolest ubitačna, dok bi mlade mogle da postradaju. Ovogodišnja vlaga prija širenju ove bolesti, pa je ima u raznim našim krajevima. — Jedini način, kojim se može bolest umanjiti u tolikoj mjeri, da bude bez većeg značenja, sastoji u sabiranju i palenju zaraženih izbojaka i lišća.

G. P. Č., kupalište Daruvar. — Vrtlarske naučnike osposobljuje obrtna oblast kao i naučnike ostalih obrta. Naučnici jednako ugovaraju naukovno vrijeme, a dužni su polaziti i šegrtsku školu, ako nemaju bar 4 razreda srednje škole. Dobniji naučnici mogu od polaska škole biti i oprošteni. — Poslodavac sam može dati jedino svjedodžbu o tom, što i koliko je naučnik za vrijeme svog naukovanja u vrtlarstvu radio i naučio.

Naše gg. pretplatnike, koji nam bilo što **duguju** na pretplati, molimo još jednom, da svoju dugovinu podmire. Naši troškovi štampe, uređivanja, ilustriranja i otpreme lista ogromni su. Mi moramo našim platežnim dužnostima bez odgađanja udovoljavati, pa neka to izvole i spomenuti naši pretplatnici uvažiti i uvidjeti, da im je dužnost ma i najmanje zaostatke na pretplati bez odgađanja podmiriti. Razmjerno malena pretplatnina predstavlja za pojedinca neznatnu svoticu, no suma sviju tih svotica, koje nam doslije nisu uplaćene, vrlo je velika, pa mi trpimo osjetljivu štetu, što ta svota nije još do sada u našem posjedu. — Novac neka se šalje čekovnom uplatnicom na naš čekovni račun broj 34.654 ili izravno na:

Upravu „UZORNI VRTLAR", Zagreb
Poštanski pretinac broj 201.

Promjena u našoj upravi.

Našim cijenjenim pretplatnicima javljamo, da je u našoj upravi nastala promjena time, što je upravne poslove napustio g. Vladimir Horvat, budući da je veoma zaokupljen svojim zvaničnim dužnostima kao tajnik uprave „Novosti". Za organizaciju uprave našeg lista ima g. Vl. Horvat znatnih zasluga, jer on je bio osnivač i prvi administrator lista.

Nova uprava uznastojat će da, idući utrtim putem, uredi svoje daljnje poslovanje tako, da u svakom pogledu bude mogla udovoljavati svim opravdanim željama svojih cijenjenih pretplatnika i oglašivača. U tom nastojanju ponovno smo uveli dobavu raznih gospodarskih knjiga kao i posredovanje kod nabave raznovrsnih strojeva i alata, potrebnih u vrtlarstvu i gospodarstvu.

Razvitak našeg lista u ovo tri i pol godine nije nipošto još završen. List će se razvijati i dalje, sve bliži onome cilju, koji hoće da dostigne.

Sve naše cijenjene pretplatnike i prijatelje molimo, neka propagiraju „Uzorni Vrtlar", gdjegod im se za to prilika pruži.

U prelazno ovo vrijeme uslijed promjene u upravi desilo se u par slučajeva, da na dopise pretplatnika nije dosta brzo odgovoreno. Molimo dotičnu gg., da nas u tome ispričaju. Daljnji razvoj lista, napose sve veći porast broja pretplatnika, a pogotovo što savjesnije plaćanje dužnih pretplata, najbolje će nas potpomoći u našem nastojanju, da administrativni kao i redakcioni posao dovedemo na stepen najvećeg mogućeg usavršenja.

Uredništvo i Uprava.

Književne vijesti.

Prikaz Slovenačke sveske „Poljoprivrednog Glasnika" nismo u ovom broju mogli donijeti zbog pomanjkanja prostora. Toplo preporučamo svima, koji se interesuju za napredak naše poljoprivrede uopće, a napose za poljoprivredne prilike u Sloveniji, da si nabave Slovenačku svasku od uprave „Poljoprivrednog Glasnika", Novi Sad, Željeznička ulica 20. Cijena joj je 20 Din.

Dr. A. Langhoffer: Liječenje biljem. — Ova izvrsna ilustrovana knjižica može se nabaviti poštom i od naše uprave. Cijena joj je 24 Din. i 2 Din. za poštarinu.

Zagrebački pretplatnici i oglašivači našeg lista mogu uplatiti pretplatu odnosno naručiti i plaćati oglase izravno u knjižari M. Šek, Zagreb, Strossmayerova ulica broj 6.

Gg. naše oglašivače ovim upozorujemo, da ćemo radi VI. zagrebačkog jesenskog sajma (od 15.—23. VIII. o. g.) štampati 8. broj našeg lista u povećanoj nakladi u svrhu što življe propagande naprednog vrtlarstva i sitnog živinogojstva. Cijene za oglase ostaju kao i do sada.

Izdavač i odgovorni urednik: **Stjepan Pirnat, prof., Zagreb, Ciglana broj 24.** — Tisak: **M. Šek, Zagreb, Strossmayerova ul. 6.**

Tražim

mjesto za naučnika, 16 god. starog, u vrtlariji, gdje bi dobro izučio vrtlarstvo. Upite sa naznakom uvjeta molim slati na naslov: Jos. Navratil, rud. vrtnar, Trbovlje I. 899

Pauna

mladog, sposobnog za rasplod, želim kupiti. Tko ima na prodaju, neka javi. Adolf Taschler, trgovac, Drenovci (Srem).

Cvjetni lonci!

Prva jugoslavenska keramička tvornica J. Kopecky, Daruvar, nuda sve vrsti cvjetnih lonaca uz umjerene cijene. Zahtjevajte od tvrtke cjenik!

Nekoliko dječaka

sa otoka Krka **želimo dati u nauk** praktičnim vrtlarima, po mogućnosti takovima, koji se bave i voćarstvom, vinogradarstvom, pčelarstvom i svilogojstvom. Dječaci bi ostali 2, 3 do 4 godine kod dotičnog vrtlara, kod kojeg bi dobivali stan i hranu. Pobliže upute interesentima daje Uprava „Uzorni Vrtlar", Zagreb, pošt. pret. 201

Absolvent pomologije

stručnjak u ekonomskim i vrtlarskim poslovima, sa većom praksom, star 36 godina, traži samostalnu službu kod kakvog većeg preduzeća privatnog ili državnog. — Ponude na upravu lista pod „P. T."

Vrtnarskega pomoćnika!

koji znade samostalno raditi u svim granama vrtlarstva in vočarstva traži pod ugodnimi pogoji: **Franjo Horvath**, trg. in umjet. vrtnar u **Velenju** (Slovenija).

Tko želi nabaviti

stroj za mlivenje kostiju

(Knochenmühle) za okretanje rukom odnosno motorom, neka se upitom obrati na upravu našeg lista. - (Cijene su od Din. 150·— do Din. 1400·—)

Ručne kosilice za travnjake

u vrtovima i parkovima, vrlo dobre kakvoće, uz cijenu od 800 do 1400 Dinara. Samo za pretplatnike posreduje dobavu Uprava „Uzornog Vrtlara".

KNJIGA O POVRĆU

POVRĆARSTVO

UPUTA
U PROIZVODNJU
POVRĆA

*

OD PROF. STJ. PIRNATA

*

KNJIŽARSKA CIJENA 20·— DINARA. — NAŠI PRETPLATNICI DOBIVAJU OVU KNJIGU ZA 25% JEFTINIJE, T. J. ZA 15·— DIN., POŠTOM 2·— DIN. VIŠE. NOVAC SE ŠALJE UNAPRED

Vrtlarski noževi

raznih modela, pravi engleski, čelični fabrikat firme **W. Saynor, Sheffield (England).** — 1 kom. 36·— Din. Veći model 40·—. Kresači (Hippe) 50·— Din., mogu se dobiti na veliko i malo u trgovini semenja

Tima Vladisavljević - Beograd

Bosanska ulica 30 834 **Bosanska ulica 30**

PREPORUČAM
ZA SADAŠNJU SJETVU

SJEME

OD:
ENDIVIJE
MATOVILCA
SPINATA, SALATE
RAZNIH VRSTA CVIJEĆA:
MAĆUHICA, POTOČNICA, KARANFILJA, BELLIS, PRIMULA, CINERARIJA, CALCEOLARIJA. CIKLAMA I T. D.

I. KAFKA

(PRIJE „ZRNO")
ZAGREB
PRERADOVIĆEVA ULICA 8
TELEFON 17—74

Zahtjevajte veliki cjenik, koji se šalje — franko i badava!

HRVATSKA
UČITELJ. ŠTEDNA I PREDUJMOVNA ZADRUGA
Kukovićeva 34 U ZAGREBU **Osnovana 1889.**

*

Prima

uloške

i podijeljuje vjeresiju uz najpovoljnije uvjete!

Zahtjevajte!

najjeftiniju ponudu

šumskog bilja, bilja za živice (žive ograde), **ruža i ružinih divljaka, voćnog i ukrasnog grmovlja i t. d.**

Katalog i cjenik šaljemo besplatno.

E. SANDER

Baum und Rosenschulen

TORNESCH in HOLSTEIN

(NJEMAČKA)

Prof. Pirnat: Cvijeće u sobi	Din 32·—	Pressler: Forstliche Kubierungstafeln	„ 80·—
Prof. Pirnat: Povrćarstvo	„ 20·—	Schilps: Handbuch der Landwirtschaft	„ 120·—
Radić: Voćarstvo	„ 30·—	Mahlich: Kaninchenzucht	„ 20·—
Mandekić: Krumpir	„ 20·—	Ludwig: Am Bienenstand	„ 20·—
Steinhauz: Nonius	„ 25·—	Praktische Geflügelstallungen	„ 40·—
Körösk.-Furk: Gospodarstvo	„ 230·—	Barfuss: Der Obstbau	„ 20·—
Nenadić: Osnovi šumarstva	„ 100·—	Rubenstrunk: Hühnerrassen	„ 80·—
Most.: Uzgoj i dresura pasa	„ 25·—	Fechner: Kleine Viehzucht	„ 30·—
Prohaska: Govedarstvo I./II.	„ 104·—	Weippl: Bau des Bienenhauses	„ 20·—
Radić: Vino od trsa do trošidbe	„ 50·—		
Pollak: Katechismus des Forstschutzes	Din 42·—		

Ove i sve druge gospodarstvene knjige mogu se dobiti u

Knjižari M. Šek Zagreb

Strossmayerova ulica 6

Najukusnije uređivanje

GROBOVA

kroz čitavu godinu, obavlja savjesno vrtlarstvo **Majcen,** ZAGREB (Mirogoj)

Osnove za

moderne parkove

(javne i privatne)

kućne vrtove

852

izrađuje strogo strukovno:

V. Belšan

vrtni tehničar - Vrapče donje 10 - kraj Zagreba

»Vrt« Džamonja i dr.

društvo s o. j. * Maribor * (Slovenija)

Interurbani telefon 150. Brzojavni naslov: „DŽAMONJA MARIBOR"

Najveći izbor raznovrsnog

cvijeća

i ukrasnog bilja za sobe, salone, restauracije, kavane, parkove i manje vrtove!

Izrađuje planove za klasične, romantistične i mixt parkove, ukrasne manje i veće vrtove i voćnjake, te preuzima potpunu izradu istih.

20 velikih staklenika
sa centralnim grijanjem!

Prodaja raznovrsnog **oruđa**
za vrtlarstvo, voćarstvo i vinogradarstvo.
Umjetni gnoj i razna sredstva protiv bolesti bilja.

Sjemenje

povrća, cvijeća i gospodarskog bilja sa vlastitih sjemenogojskih plantaža i od najboljih svjetskih proizvađača sjemenja.

Raznovrsne plemenite

voćke:

jabuke, kruške, trešnje, kajsije, višnje, šljive, breskve, orahe, mušmule, dunje (kutine) u raznim oblicima: visoko i polustabiasto, grmičasto, piramide, U-oblici, palmete, vodoravni i uspravni kordoni i t. d.

Plemenite vinove loze
na amerikanskim podlogama, ribizla, ogrozda, malina i jagoda u najboljim vrstama!

Presade

povrća, cvijeća i šparge
najboljih vrsta!

Ukrasno

drveće za drvorede,
konifere, ukrasno grmlje i trajno cvijeće. Oko 200 vrsti raznih Dahlia (Georgina), zatim Canna, gladiola, irisa, lovora, aukuba, evonymus, tuba-ruža, zumbula, tulipana i t. d., i t. d.

Odio za vrtl. arhitekturu!
Projektiranje parkova, vrtova, javnih nasada i t. d.

Zahtjevajte najnoviji

ilustrovani cjenik!
Vrtlari i preprodavaoci dobivaju popust!

Tisak M. Šek, Zagreb.